

вивчення та вдосконалення механізмів його формування як на національному, так і на регіональному рівнях.

Література:

1. Сайт Legatum. URL: <https://www.prosperity.com>
2. Мішин Ю.Р. Соціальний капітал в сучасній економічній системі: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.01 / Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана. Київ, 2010.
3. Семикіна М.В., Волчкова Г.К. Соціальний капітал в умовах трансформації зайнятості: монографія. Кропивницький: ТОВ "КОД", 2018. 296 с.
4. Соціальний капітал як складова Глобального Індексу стійкої конкурентоспроможності. URL: <https://solability.com/the-global-sustainable-competitiveness-index/the-index/social-capital/>

Грінка Т. І. доцент кафедри економіки, менеджменту та комерційної діяльності
Притиковська Ю.О. здобувач вищої освіти
Центральноукраїнський національний технічний університет

ПРІОРИТЕТНІ ОРІЄНТИРИ ВДОСКОНАЛЕННЯ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Окреслення стратегічних пріоритетів вдосконалення регуляторної політики у сфері розвитку малого та середнього підприємництва є невід'ємним та важливим компонентом формування і реалізації ефективної та якісної регуляторної політики держави. Цей етап тісно пов'язаний із функцією планування, відповідно, невірні виставлені пріоритети (цільові орієнтири) або їх відсутність об'єктивно унеможливають концентрування і фокусування механізмів, засобів та інструментів регулювання навколо досягнення єдиної мети.

Стратегічні пріоритети, на нашу думку, «вказують шлях» для відбудування всієї сукупності елементів регуляторної політики, що будуть застосовані в процесі системного удосконалення регуляторної політики в контексті забезпечення збалансованого розвитку сектору малого та середнього підприємництва та його суб'єктів, зростання потенціалу в системі соціально- економічного поступу території та держави в цілому.

Встановлення стратегічних пріоритетів регуляторної політики малого та середнього підприємництва переслідує також і таке завдання, як виставлення т. зв. «маячків» ефективності, оскільки лише в міру їх реалізації з'являються підстави до висновку, що мету регулювання досягнуто і для цього були розроблені та застосовані адекватні, правильні регуляторні інструменти.

Приєднуємося до точки зору [1], що існує як мінімум два підходи до ідентифікації складу стратегічних пріоритетів. Перший – може називатися «згори до низу» – передбачає формування ключових завдань, виходячи з ролі, яку реалізує сектор малого та середнього бізнесу в економіці, та, відповідно, виставляє за цими напрямками низку пов'язаних між собою цільових завдань. Другий – «знизу догори» – орієнтується на проблеми і перешкоди якісного структурно збалансованого поступу сектору малого та середнього підприємництва та базується на виставленні пріоритетів, пов'язаних з усуненням ключових бар'єрів розвитку, недоліків відповідного інституціонального забезпечення та/чи організаційно-управлінської системи регулювання.

Очевидно, стратегічні пріоритети регуляторної політики краще реалізовувати за другим підходом. Водночас, врахування ще двох надважливих аспектів забезпечить максимальний ефект:

1) ув'язка стратегічних пріоритетів з базовими функціональними етапами регуляторної політики загалом та забезпечення розвитку малого та середнього підприємництва зокрема;

2) узгодженість недоліків регулювання розвитку малого та середнього бізнесу з проблемами регуляторної політики у цій сфері.

Як показали дослідження, у нас в країні, створено відповідний державний орган, сформовано значну законодавчу основу регуляторної політики підприємництва, запроваджені необхідні процедури, здійснюються постійний контроль та спостереження, практично за кожним з функціональних етапів регуляторної політики у сфері розвитку малого та середнього бізнесу простежуються суттєві прорахунки або недоліки (рис. 1).

Етапи регуляторної політики малого та середнього підпр-ва	Основні недоліки регулювання
Планування та прогнозування	* планування нових регуляторних актів дуже часто має спадково-адміністративний характер; * не завжди реалізується функція ініціювання нових (якісних і своєчасних) регуляторних рішень;
Підготовка	* недостатня залученість представників малого та середнього бізнесу, асоціативних бізнес-структур до розробки нормативно-правових актів, диспаритет бізнесу та громадськості, інтересів влади при підготовці рішень; * нерозвинута система інституційної інфраструктури та колективно-договірного партнерства для обговорення і вироблення рішень
Оприлюднення	* іноді декларативний характер оприлюднення рішень, досі й недостатнє поінформування бізнесу і громадськості про нові рішення, не можна побачити SWOT-аналіз;
Відстеження результативності	<ul style="list-style-type: none"> ➤ мало методичних рекомендацій з діагностики та аналізу прийнятих нормативно-правових актів; ➤ неврахування підприємницького клімату, безпеки підприємницької діяльності, стану бізнес-середовища, просторово-структурних та функціональних аспектів розвитку малого та середнього бізнесу в Україні;
Погодження	<ul style="list-style-type: none"> ➤ сценарність процедур погодження нормативно-правових актів, залучення для цього «афільованих» структур, партнерських бізнес-асоціацій, громадських організацій;
Перегляд акту дерегулювання	<ul style="list-style-type: none"> слабкість інституційно-ресурсних та інституційно-організаційних можливостей владних структур відносно якісного дерегулювання підприємницької діяльності (частині бюджетно-ресурсної підтримки); ➤ недосконалість інституційно-правових важелів нейтралізації ризиків і загроз безпеки бізнесу в Україні; ➤ висока залежність прийняття рішення про перегляд нормативно-правових актів (або активізації застосування інструментів дерегулювання) від активної громадської чи бізнесової позиції на противагу висновкам за результатами відстеження результативності, моніторингу та аналізу ефективності нормативно-правових актів.

Рис. 1. Недоліки регулювання розвитку малого та середнього підприємництва
Джерело: [1,4,6]

Відмітимо, що дуже важливо чітко розуміти та окреслити концептуальну логіку тих змін, яких планується досягти та зреалізувати при з'ясуванні стратегічних пріоритетів вдосконалення регуляторної політики розвитку малого та середнього підприємництва. Фактично доцільно окреслити два альтернативних підходи:

1) еволюційний – збереження «статус-кво» щодо функціонування та розвитку малого та середнього підприємництва, реалізації його потенціалу в соціально-економічній системі держави з удосконаленням при цьому відповідних регуляторних процедур;

2) революційний – удосконалення та розвиток регуляторної політики в руслі її системного спрямування на формування якісного інституційно-правового середовища функціонування та розвитку бізнесу.

Революційний, з нашої точки зору, дозволяє представникам малого та середнього бізнесу ініціювати та забезпечувати формування положень нормативно-правових актів, більш ефективно проходити всі функціональні етапи регуляторних процедур.

Якщо підсумувати все вищенаведене, то основними напрямками формування стратегії вдосконалення регуляторної політики розвитку малого та середнього підприємництва необхідно здійснювати за кожним з її функціональних етапів.

Обрання саме цих стратегічних орієнтирів буде ефективним, на наш погляд, якщо акцент буде зроблений на завдання, які стануть базисними цільовими орієнтирами регуляторної політики розвитку малого та середнього підприємництва. Беззаперечно, запропоновані тези мають носити прикладний зміст, проте в більшій мірі їх актуальність підвищується безпосередньо під час впровадження тих, чи інших засобів інструментів регуляторної політики у сфері розвитку малого та середнього підприємництва. Водночас, її значимість буде збільшуватися під час ідентифікації слабких місць у роботі місцевих державних організацій та визначення конкретних напрямів докладання державницьких зусиль.

Роль та професійність представників влади має зростати у вітчизняному просторі регуляторної політики, а бізнес повинен мати можливість заявляти про ті зміни, яких він очікує.

Література:

1. Голич Н.В. Адаптивні стратегії розвитку підприємств малого бізнесу в умовах децентралізації.: дис. ... канд. екон. наук: Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя. Тернопіль, 2021. 286 с.

2. Дурман М.О. Альтернативні моделі формування та реалізації державної регуляторної політики та їх співвідношення зі стратегіями економічного розвитку територій. Механізми публічного управління. №1(24). 2020. С.29-35.

3. Мороз, С.Г. Дослідження регуляторної політики у сфері розвитку малого підприємництва. Сталій розвиток економіки.2019. No1 (42). С. 103-108.

4. Мороз С. Г. Регуляторна політика розвитку малого підприємництва в Україні: дис... канд. наук: 08 00 03. Львівський торговельно-економічний університет. Львів .2019 . 264 с.

5. Системний звіт. Великі проблеми малого бізнесу оцінка реалізації стратегії розвитку малого та середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року та подальші напрями політики. Business Ombudsman Council. URL.

https://boi.org.ua/media/uploads/system_bigproblemssmalbusiness/3_2020_system_ua.pdf

6. Ярова Ю.М. Формування та реалізація потенціалу розвитку малого підприємництва на сільських територіях: автореф. дис... канд. екон. наук. Львів 2019. 23 с. URL: http://www.lute.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/pidrozdily/Aspirantura/Rady/Spec_vchena_rada/Dysertacii/2019_04/2019.04.02_Avtoref_Yarova.pdf

http://www.lute.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/pidrozdily/Aspirantura/Rady/Spec_vchena_rada/Dysertacii/2019_04/2019.04.02_Avtoref_Yarova.pdf